

Συναυλία μνήμης και συμφιλίωσης

Η Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης τίμησε τους Εβραίους της πόλης που χάθηκαν στα στρατόπεδα συγκέντρωσης

Του ΝΙΚΟΥ Α. ΔΟΝΤΑ

Μια συγκινητική συναυλία πραγματοποιήθηκε στις 10 Μαρτίου η Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης (ΚΟΘ). Τιμώντας τη μνήμη των Θεσσαλονικέων Εβραίων που έχασαν τη ζωή τους στα στρατόπεδα συγκέντρωσης κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, η ορχήστρα εμφανίστηκε στην περίφημη «Χέρκουλες Ζαλ», την «Αίθουσα του Ηρακλή», στο ανακτορικό σύμπλεγμα του Μονάχου, υπό τη διεύθυνση του καλλιτεχνικού της διευθυντή, αρχιμουσικού Γεωργίου Βράνου.

Η εκδήλωση ήρθε ως συνέχεια της αναγγελίας για την ανέγερση Μουσείου του Ολοκαυτώματος στη Θεσσαλονίκη, αλλά και των προτριών ετών εγκαινίων μνημείου στον χώρο του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης στη μνήμη του κατεστραμμένου παλιού εβραϊκού νεκροταφείου, που κάλυπτε σχεδόν ολόκληρη την έκταση της σημερινής Πανεπιστημιούπολης. Σταδιακά, η Θεσσαλονίκη αρχίζει να θυμάται μία από τις πιο σκοτεινές σελίδες της ιστορίας της: τον Μάρτιο του 1943 ξεκίνησε από την πόλη αυτή το πρώτο από τα συνολικά 19 τρένα, που μετέφεραν 46.091 Εβραίους Θεσσαλονίκης στα στρατόπεδα συγκέντρωσης.

Στο Μόναχο

Το Μόναχο είναι μια μικρή αλλά διεθνής και πλούσια πόλη στο κέντρο της Ευρώπης, όπου φιλότεχνο κοινό απ' όλο τον κόσμο συρρέει για να απολαύσει εξαιρετικά μουσεία και εκθέσεις ζωγραφικής, όπως αυτή τη στιγμή τον «Χρυσό αιώνα» της ισπανικής ζωγραφικής, με έργα των Γκρέκο, Βελάσκεθ, Μουρίγιο, Θουρμπάραν και άλλων. Ταυτόχρονα, φιλόμουσοι μπορούν να ακούσουν αστέρες της όπερας να αναμετρώνται για πρώτη φορά με νέους ρόλους, όπως ο Γιόνας Κάουφιμαν με την ελληνικής καταγωγής Άνια Χαρτέρος στην όπερα «Αντρέα Σενιέ» του Τζορντάνο και η Καρίτα Μάτιλα με τη Διακό-

Συγμιότυπο από τη συναυλία της Κρατικής Ορχήστρας Θεσσαλονίκης υπό τον Γεώργιο Βράνο στο Μόναχο.

Μουσικές σελίδες Ελλήνων και Εβραίων συνθετών, έντονα φορτισμένες για μια βραδιά με μεγάλη συγκίνηση.

νισσα στη «Γενοφά» του Γιάννασεκ. Επομένως, η συναυλία της Κρατικής Ορχήστρας Θεσσαλονίκης είχε ιδιαίτερη σημασία, τόσο για την ίδια την εμφάνιση του συνόλου όσο και για το μήνυμα μνήμης και συμφιλίωσης που προσδοκούσε να δώσει.

Το πρόγραμμα που παρουσιάστηκε στο Μόναχο περιλάμβανε μουσικές Ελλήνων και Εβραίων συνθετών, σελίδες έντονα φορτισμένες για μια βραδιά με μεγάλη συγκίνηση. Ξεκίνησε με το περίφημο «Ανταντζέτο» από την Πέμπτη Συμφωνία του Γκούσταφ Μάλερ, το οποίο ήχησε υποβλητικά χάρη στην άριστη ακουστική της αίθουσας αλλά και χάρη στα εξαιρετικά έγχορδα της Κρατικής Ορχήστρας Θεσσαλονίκης, με ήχο γεμάτο, ομοιογενή και θερμό. Ακολούθησε το Κοντσέρτο για βιόλα, ακορντεόν και ηχογραφημένες φωνές με τίτλο «Ποτάμια, ποτάμια» της Ισραηλινής συνθέτριας Μπέτι

Ολιβέρο. Ήταν ένας βαθιά συγκινητικός θρήνος, στον οποίο συνυπήρχαν η παραδοσιακή εβραϊκή μουσική και η συμφωνική μουσική της Δύσης. Οι δύο μουσικές κινήθηκαν παράλληλα, χωρίς να συναντηθούν, γεγονός το οποίο προσέθεσε ένταση και ενδιαφέρον. Σολιστές ήταν η Χαρά Σειρά (βιόλα) και ο Κωνσταντίνος Ράπτης (ακορντεόν), οι οποίοι προκάλεσαν ρίγη συγκίνησης με την ερμηνεία τους.

Το δεύτερο μέρος της συναυλίας ξεκίνησε με την «Ταφή» του Δημήτρη Μητρόπουλου. Έργο σαφώς επηρεασμένο από τις τελευταίες συνθέσεις του Βάγκνερ, ιδιαίτερα τη γλώσσα του «Πάρσιφαλ», ωφελήθηκε από τα έξοχα έγχορδα της ΚΟΘ αλλά και τη μουσική διεύθυνση του Βράνου, ο οποίος ανέδειξε το πάθος όπως επίσης τις καταβολές της μουσικής. Η διάθεση μεταβλήθηκε με την πρώτη από τις «Δωδεκανησιακές σουίτες»

του Γιάννη Κωνσταντινίδη, έργο σε τελείως διαφορετικό ύφος, το οποίο έδωσε την ευκαιρία να εκτιμηθούν εξίσου τα πνευστά της ΚΟΘ, ξύλινα και χάλκινα. Τελευταίο έργο στο πρόγραμμα υπήρξε το τρίτο μέρος από την Τρίτη Συμφωνία του Μίκη Θεοδωράκη, το οποίο παντρεύει με απροσδόκητο τρόπο την «Τρελή μάνα» του Σολωμού, την «Πόλη» του Καβάφη και πασχαλινούς ύμνους όπως το «Ω γλυκύ μου έαρ» και το «Η ζωή εν τάφω». Τις λυρικές μελωδίες απέδωσε με ωραία, θερμή φωνή η μεσόφωνος Μαρία Κωστράκη και με ανάλογα παλλόμενο ήχο ο τσελίστας Βασίλης Σαΐτης, ενώ τους ύμνους, σε εμβατηριακή εκδοχή τυπική του συνθέτη, τραγούδησε η Μικτή Χορωδία Θεσσαλονίκης, σε προετοιμασία της Μαίρης Κωνσταντινίδου. Εκτός προγράμματος ακούστηκε το βασικό μουσικό θέμα της ταινίας «Η λίστα του Σίντλερ», με

τον υπέροχα εκφραστικό ήχο του βιολονίστα Αντώνη Σουσαμάγλου να αποδίδει τη συγκινητική μελωδία του Τζον Ουίλιαμς.

Ιστορική αίθουσα

Η εμφάνιση ελληνικής ορχήστρας σε μια αίθουσα ιστορική, όπως η συγκεκριμένη του Μονάχου, δεν είναι συνηθισμένη ούτε καθημερινή υπόθεση. Η «Αίθουσα του Ηρακλή» είναι γνωστή στους περισσότερους φιλόμους ως μία από τις δύο έδρες της Συμφωνικής Ορχήστρας της Βαυαρικής Ραδιοφωνίας, αλλά και ως χώρος στον οποίο πραγματοποιήθηκε και πραγματοποιείται πλήθος σημαντικών ηχογραφήσεων, λόγω του μεγέθους του αλλά κυρίως λόγω της υποδειγματικής ακουστικής του. Χτίστηκε επί Λουδοβίκου Α', πατέρα του δικού μας Οθωνα, ως μέρος του ανακτορικού συμπλέγματος. Βομβαρδίστηκε το 1944 και ανάμεσα στα 1951 και 1953 ανοικοδομήθηκε: στο εξωτερικό αποκαταστάθηκε η ιστορική πρόσοψη, αλλά στο εσωτερικό δόθηκε νέα μορφή, η οποία έχει επικριθεί για τη βλοσυρή αισθητική της. Το όνομα της αίθουσας οφείλεται στους τεράστιους υφαντούς πίνακες του 16ου αιώνα, οι οποίοι κοσμούν το εσωτερικό της και αφηγούνται επεισόδια από τον μύθο του Ηρακλή. Οι πρωτότυποι αντικαταστάθηκαν μόλις το 1993 από αντίγραφα.

Η συναυλία της Κρατικής Ορχήστρας Θεσσαλονίκης πραγματοποιήθηκε με την υποστήριξη του γενικού προξενείου της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας στη Θεσσαλονίκη και με πόρους του Ελληνογερμανικού Ταμείου για το Μέλλον. Τελούσε υπό την αιγίδα του υπουργείου Εξωτερικών της Ελληνικής Δημοκρατίας και έγινε σε συνεργασία με την Ισραηλιτική Κοινότητα Θεσσαλονίκης. Προλόγησαν ο Μάρκος Εντερερ, υφυπουργός Εξωτερικών της Ομοσπονδιακής Γερμανίας, και η Ελληνίδα υπουργός Πολιτισμού Λυδία Κονιόρδου, ενώ παραβρέθηκε πλήθος επισήμων.